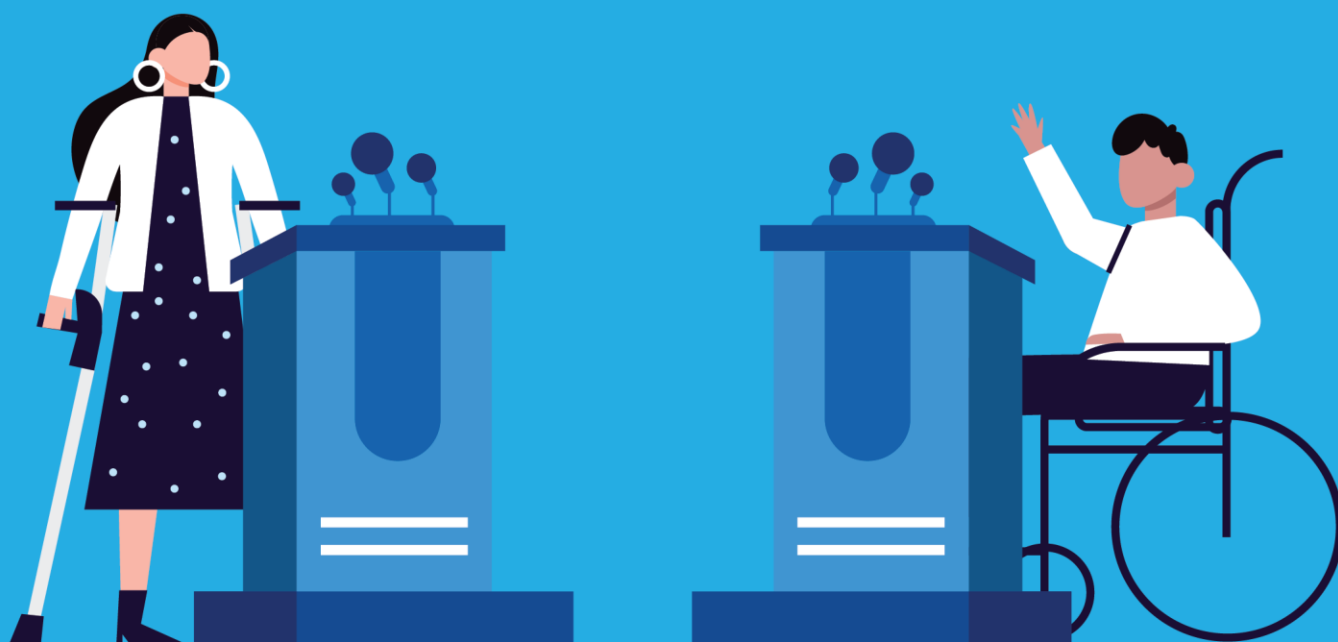

BẦU CỬ

**BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ NHANH
VỀ MỨC ĐỘ SẴN SÀNG
CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT
ỨNG CỬ VÀO QUỐC HỘI
VÀ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN CÁC CẤP**

BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ NHANH VỀ MỨC ĐỘ SẴN SÀNG CỦA NGƯỜI KHUYẾT TẬT ỨNG CỬ VÀO QUỐC HỘI VÀ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN CÁC CẤP

UNDP, Tháng 5 Năm 2021

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	0
I. GIỚI THIỆU.....	1
II. BỐI CẢNH.....	4
III. PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN.....	8
IV. CÁC PHÁT HIỆN CHÍNH.....	10
1. THÔNG TIN CHÍNH VỀ NGƯỜI THAM GIA KHẢO SÁT.....	10
2. Ý KIẾN CỦA NGƯỜI THAM GIA KHẢO SÁT VỀ VIỆC NGƯỜI KHUYẾT TẬT THAM GIA VÀO QUỐC HỘI VÀ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN VÀ MỨC ĐỘ SẴN SÀNG ỨNG CỬ CỦA HỌ	11
2.1. Người khuyết tật đã sẵn sàng tự ứng cử	13
2.2. Lý do người khuyết tật chưa sẵn sàng tự ứng cử	14
2.3. Thách thức người khuyết tật gặp phải trong quá trình tự ứng cử...15	
3. ĐỀ XUẤT ĐỂ HỖ TRỢ NGƯỜI KHUYẾT TẬT TỰ ỨNG CỬ.....	17
V. KHUYẾN NGHỊ.....	18
Khuyến nghị 1.....	18

Khuyến nghị 2.....	18
Khuyến nghị 3.....	19
Khuyến nghị 4.....	19
PHỤ LỤC: BẢNG HỎI.....	21

LỜI CẢM ƠN

Đánh giá này được thực hiện trong khuôn khổ Dự án “Nâng cao năng lực giám sát việc thực hiện Công ước Quốc tế về Quyền người khuyết tật tại Việt Nam” do UNDP Việt Nam đang triển khai với sự hỗ trợ của Đại sứ quán Na Uy tại Hà Nội. Đánh giá nhanh được khởi xướng và điều phối bởi bà Nguyễn Minh Châu, cán bộ dự án Hỗ trợ người khuyết tật ứng phó và phục hồi sau COVID-19 của Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP), cùng với những đồng nghiệp UNDP Việt Nam, những người cam kết mạnh mẽ trong việc bảo vệ quyền người khuyết tật tại Việt Nam. UNDP Việt Nam chân thành cảm ơn sự tham gia của các Tổ chức Người khuyết tật và tất cả những người khuyết tật đã dành thời gian để trả lời phỏng vấn và đóng góp ý kiến vào Đánh giá nhanh này. Chúng tôi cũng gửi lời cảm ơn sâu sắc tới ông Nguyễn Hồng Ngọc, Phó Vụ trưởng Vụ Các vấn đề xã hội của Văn phòng Quốc hội; Giáo sư Nguyễn Anh Trí, Đại biểu Quốc hội khóa 14, 15, và bà Ngô Thị Thu Hà, Giám đốc Trung tâm Thúc đẩy Giáo dục và Nâng cao năng lực Phụ nữ (CEPEW) đã đóng góp ý kiến cho quá trình nghiên cứu về quyền tham chính của người khuyết tật.

Giáo sư Anh Hùng Lao Động, Đại Biểu Quốc Hội Khóa 14, 15 Nguyễn Anh Trí đã nhận xét: *“Đây là một báo cáo viết rất khoa học, chuẩn mực và trung thực với nghiên cứu, với thảo luận.”*

I. GIỚI THIỆU

Sự tham gia tích cực của mọi công dân trong các quá trình chính trị là nền tảng quan trọng của dân chủ. Quyền tham gia chính trị và đời sống công (Quyền tham chính) được đề cập đến trong Tuyên ngôn Nhân quyền Phổ quát và Công ước Quốc tế về các quyền dân sự và chính trị (ICCPR). Theo đó, mọi người đều có quyền tham gia bình đẳng vào các công việc công, các tiến trình bầu cử dân chủ, bao gồm quyền bầu cử và được bầu cử, và quyền tiếp cận các dịch vụ công¹.

Điều 29 Công ước về Quyền của người khuyết tật (CRPD) của Liên Hợp Quốc (LHQ) đã quy định rõ về quyền của người khuyết tật trong tham chính, bao gồm quyền tham gia vào đời sống chính trị và cộng đồng mà không bị phân biệt đối xử, trên cơ sở bình đẳng với những người khác, đồng thời kêu gọi các quốc gia thành viên đảm bảo các quyền đó. Việt Nam đã phê chuẩn cả ICCPR và CRPD, đồng thời ghi rõ quyền ứng cử trong cả Hiến pháp² và pháp luật của Việt Nam³.

¹ Đại hội đồng Liên hợp quốc, Công ước Quốc tế về các quyền dân sự và chính trị, Điều 25, ngày 16 tháng 12 năm 1966. Truy cập: 11/04/2021. <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.

² Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2013), Điều 27

³ Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân (2015), Điều 2; Luật Tổ chức Quốc hội (2014), Điều 22; và Luật Tổ chức chính quyền địa phương (2015), Điều 7

Quyền tham chính rất quan trọng trong việc chống lại bất bình đẳng và phân biệt đối xử để đảm bảo rằng không ai bị bỏ lại phía sau. Hướng tới bình đẳng đồng nghĩa với yêu cầu hướng tới các kết quả phát triển công bằng xuyên suốt cho tất cả mọi người - từ nền giáo dục chất lượng và cơ hội học tập suốt đời, khả năng tiếp cận bình đẳng với việc làm có chất lượng, các tài nguyên thiên nhiên, đến bảo trợ xã hội và đưa ra các quyết định mang tính hòa nhập. Chúng ta sẽ khó lòng đạt được các kết quả hòa nhập thực sự, dù chính phủ, cộng đồng và các tổ chức của và vì người khuyết tật có nỗ lực thúc đẩy quyền của người khuyết tật, nếu thiếu tiếng nói của người khuyết tật trong quá trình ra quyết định tại các cơ quan dân cử.

Cũng như mọi nơi khác trên thế giới, người khuyết tật ở Việt Nam có thể đưa những kinh nghiệm và quan điểm của họ vào quá trình ra quyết định. Không ai khác có thể hiểu và nêu các vấn đề về người khuyết tật tốt hơn chính người khuyết tật. Do đó, để các chính sách về người khuyết tật bảo vệ đầy đủ các quyền của người khuyết tật được quy định trong ICCPR, CRPD và Luật Người khuyết tật, đại diện của người khuyết tật cần có tiếng nói trong Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp.

Vào tháng 3 và tháng 4 năm 2021, UNDP đã tiến hành “Đánh giá nhanh mức độ sẵn sàng của người khuyết tật ứng cử vào Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp”, nhằm tìm hiểu mong muốn, nguyện vọng tham gia trở thành Đại biểu trong các cơ quan lập pháp của Việt Nam cũng như khả năng và tiềm năng tham chính của họ trong tương lai gần. 111 người khuyết tật đến từ các vùng miền, dân tộc, lứa tuổi và dạng khuyết tật khác nhau đã tham gia trả lời phỏng vấn. Ngày 15 tháng 4 năm 2021, Trung tâm Hỗ trợ Giáo dục và Nâng cao năng lực cho Phụ nữ (CEPEW) và UNDP Việt Nam đã tổ chức hội thảo “Cơ hội, thách thức và giải pháp

thúc đẩy quyền tham chính của người khuyết tật tại Việt Nam” để công bố những phát hiện chính của đánh giá với sự tham gia của 70 đại biểu đến từ Đại sứ quán Na Uy tại Hà Nội, Vụ Các vấn đề xã hội của Quốc hội, Quốc hội, Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội, các trường đại học và các tổ chức của và vì người khuyết tật, cũng như một số người đã tham gia trả lời Đánh giá nhanh.

II. BỐI CẢNH

Trong vòng 10 năm từ 2006 – 2016 kể từ khi CRPD ra đời, đã có 14 quốc gia có chính trị gia là người khuyết tật đại diện trong các cơ quan dân cử, bao gồm: Argentina, Ba Lan, Canada, Ecuador, Estonia, Fiji, Hungary, Mỹ, New Zealand, San Marino, Scotland, Sri Lanka, Thái Lan, Úc. Riêng tại Mỹ, theo Thống kê do Đại học Rutgers công bố, 10.3% nghị sĩ ở các cấp tại Mỹ - khoảng 3.800 người là người khuyết tật. Tỷ lệ này được đánh giá là vẫn thấp hơn 5% so với tỷ lệ người khuyết tật nói chung tại Mỹ⁴.

Việt Nam đã phê chuẩn Công ước CRPD năm 2014, công nhận tất cả các quyền của người khuyết tật, trong đó có quyền tham chính được quy định trong Điều 29 của CRPD mà không loại trừ điều khoản nào.

⁴ <https://smlr.rutgers.edu/news/report-1-10-politicians-has-disability-gap-in-representation>

Tại Việt Nam, Điều 27 Hiến pháp 2013 và Điều 2 Luật bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân năm 2015 quy định rõ “mọi công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam từ 18 tuổi trở lên có quyền đi bầu cử và mọi công dân đủ 21 tuổi trở lên đều có quyền ứng cử vào Quốc hội, Hội đồng nhân dân”. Người tự ứng cử đại biểu Quốc hội, đại biểu Hội đồng nhân dân phải đáp ứng các tiêu chuẩn quy định tại Điều 22 Luật Tổ chức Quốc hội 2014 và Điều 7 Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2015:

- 1) Trung thành với Tổ quốc, Nhân dân và Hiến pháp, phấn đấu thực hiện công cuộc đổi mới, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.
- 2) Có phẩm chất đạo đức tốt, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, gương mẫu chấp hành pháp luật, có bản lĩnh, kiên quyết đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, mọi biểu hiện quan liêu, hách dịch, cửa quyền và các hành vi vi phạm pháp luật khác.
- 3) Liên hệ chặt chẽ với nhân dân, lắng nghe ý kiến của nhân dân, được nhân dân tín nhiệm.
- 4) Có điều kiện tham gia hoạt động của Quốc hội, Hội đồng nhân dân.
- 5) Người tự ứng cử, người được giới thiệu ứng cử đại biểu Hội đồng nhân dân của địa phương nào thì phải là người đang cư trú hoặc công tác thường xuyên địa phương đó.

Điều 37 Luật Tổ chức Quốc hội quy định rõ những trường hợp không được ứng cử. Như vậy, nếu người khuyết tật Việt Nam đáp ứng đủ các yêu cầu quy định tại Điều 22 và không thuộc các đối tượng nêu tại Điều 37, họ đương nhiên có thể ứng cử hợp pháp vào Quốc hội.

Ngày 23 tháng 5 năm 2021 là ngày những cử tri tại Việt Nam tham gia bỏ phiếu bầu Đại biểu Quốc hội khóa XV và Đại biểu Hội đồng nhân dân

các cấp nhiệm kỳ 2021- 2026. Đây là dịp cử tri cả nước lựa chọn và bầu ra những Đại biểu ưu tú nhất đại diện cho tiếng nói của nhân dân, tập thể vào các cơ quan quyền lực của nhà nước từ trung ương đến địa phương. Các quy định này không có ngoại lệ đối với những công dân là người khuyết tật chiếm tới 7% dân số, ước tính với khoảng 6,2 triệu người⁵. Tuy nhiên, cho tới nay, nhóm đánh giá chưa tìm thấy bất kỳ báo cáo hay nguồn tài liệu nào cho biết số lượng Đại biểu là người khuyết tật tham gia tất cả các nhiệm kỳ của Quốc hội hay Hội đồng nhân dân các cấp.

Năm 2021, Liên Hiệp hội Người khuyết tật Việt Nam (VFD) đã công bố chủ đề của Ngày Người khuyết tật Việt Nam 2021 là An toàn - Bình đẳng: An toàn trong đại dịch COVID-19 và Bình đẳng trong bầu cử Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp. Vì vậy, đây là thời điểm thích hợp để chúng ta thúc đẩy quyền tham chính của người khuyết tật.

Trong quá trình tiến hành cuộc khảo sát nhanh này, chúng tôi đã được Văn phòng Quốc hội giới thiệu một Đại biểu Quốc hội khóa 12, 13 là người khuyết tật. Chị là Thạch Thị Dân, sinh năm 1970, người dân tộc Khmer, khuyết tật nhẹ chân trái. Hiện tại, chị đang là Phó hiệu trưởng trường Đại học Trà Vinh. Chị Dân được Tỉnh ủy Trà Vinh giới thiệu tham gia ứng cử và trở thành Đại biểu Quốc hội hai khóa 12 và 13. Trong nhiệm kỳ làm Đại biểu của mình, chị đã có rất nhiều hoạt động tiếp xúc cử tri, ghi nhận ý kiến đóng góp của họ và trực tiếp tham gia đóng góp sửa đổi Luật Người khuyết tật, Bộ luật Lao động. Sở dĩ chưa có bất kỳ báo cáo, thông tin giới thiệu về chị Dân với tư cách là một Đại biểu Quốc hội là người khuyết tật vì trong hồ sơ đăng ký thông tin Đại biểu Quốc hội, không có đề mục thông tin nào về khuyết tật.

⁵ Theo Khảo sát quốc gia về Người khuyết tật thực hiện năm 2016

Với mong muốn thúc đẩy các chính sách và quyền của người khuyết tật được quy định trong CRPD, thúc đẩy việc đưa tiếng nói người khuyết tật vào Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, vì không ai khác có thể hiểu và nêu các vấn đề về người khuyết tật tốt hơn chính người khuyết tật, UNDP đã tiến hành Khảo sát nhanh này nhằm thu thập và cung cấp thông tin về các biện pháp hỗ trợ cần thiết nhất cho việc thúc đẩy quyền tham gia chính trị của người khuyết tật tại Việt Nam.

III. PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN

Mục tiêu của đánh giá nhanh nhằm tìm hiểu sự sẵn sàng tham gia ứng cử trở thành Đại biểu Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp của người khuyết tật, từ đó đưa ra các khuyến nghị đối với các cơ quan nhà nước về các hoạt động thúc đẩy quyền tham gia chính trị của người khuyết tật. Đánh giá nhanh được thực hiện thông qua các cuộc khảo sát và phỏng vấn với người khuyết tật. Một bảng hỏi đã được phát triển dựa trên quá trình tham vấn với các tổ chức của và vì người khuyết tật.

Bảng hỏi này bao gồm 14 câu hỏi về thông tin cá nhân cơ bản, quan điểm của người khuyết tật về tầm quan trọng của việc có đại diện là người khuyết tật trong Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, sự sẵn sàng tham gia nếu được đề cử hoặc tự ứng cử của họ; những thách thức khó khăn trong quá trình tự ứng cử và những đề xuất, hỗ trợ để người khuyết tật tự tin hơn trong quá trình ứng cử vào Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp. Vui lòng tham khảo Bảng khảo sát đầy đủ ở phần phụ lục cuối báo cáo này.

Bảng khảo sát được đăng trực tuyến trên nền tảng Google form đảm bảo dễ tiếp cận cho mọi dạng khuyết tật, trong thời gian 2 tuần, từ ngày 24 tháng 3 đến ngày 07 tháng 4 năm 2021. Đồng thời, nhóm nghiên cứu cũng thực hiện các cuộc phỏng vấn qua điện thoại và trực tiếp với những người khuyết tật sinh sống tại các vùng sâu, vùng xa, người khuyết tật không tự điền được bảng hỏi vì bất kỳ lý do gì, bao gồm không truy cập được Internet. Tuy nhiên, quá trình thực hiện Đánh giá nhanh này còn tồn tại một số hạn chế: giới hạn về mặt thời gian trong hai tuần, mẫu đánh giá chỉ thực hiện với 111 người nên chưa mang tính đại diện cho cộng đồng người khuyết tật trên cả nước. Do đó, các phát hiện trong Đánh giá này phần lớn mang tính tham khảo. Mặc dù vậy, như đã nói ở trên, nhóm nghiên cứu đã cố gắng thu thập thông tin từ các nhóm khuyết tật đa dạng cũng như các địa bàn khác nhau, nhằm phần nào phản ánh nguyện vọng của người khuyết tật mong muốn có Đại biểu là người khuyết tật trong Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp; cung cấp cái nhìn ban đầu về sự sẵn sàng tham gia ứng cử trở thành Đại biểu Quốc hội và Đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp của người khuyết tật trong khoảng thời gian cho phép. Nếu được thực hiện một cách rộng rãi trên nhiều bình diện, các phát hiện có thể ít nhiều chênh lệch, nhưng đây là căn cứ bước đầu cho các nỗ lực thúc đẩy người khuyết tật thực hiện quyền tham chính của mình, bên cạnh các quyền cơ bản khác như: quyền tiếp cận thông tin, lao động, việc làm và quyền sống độc lập.

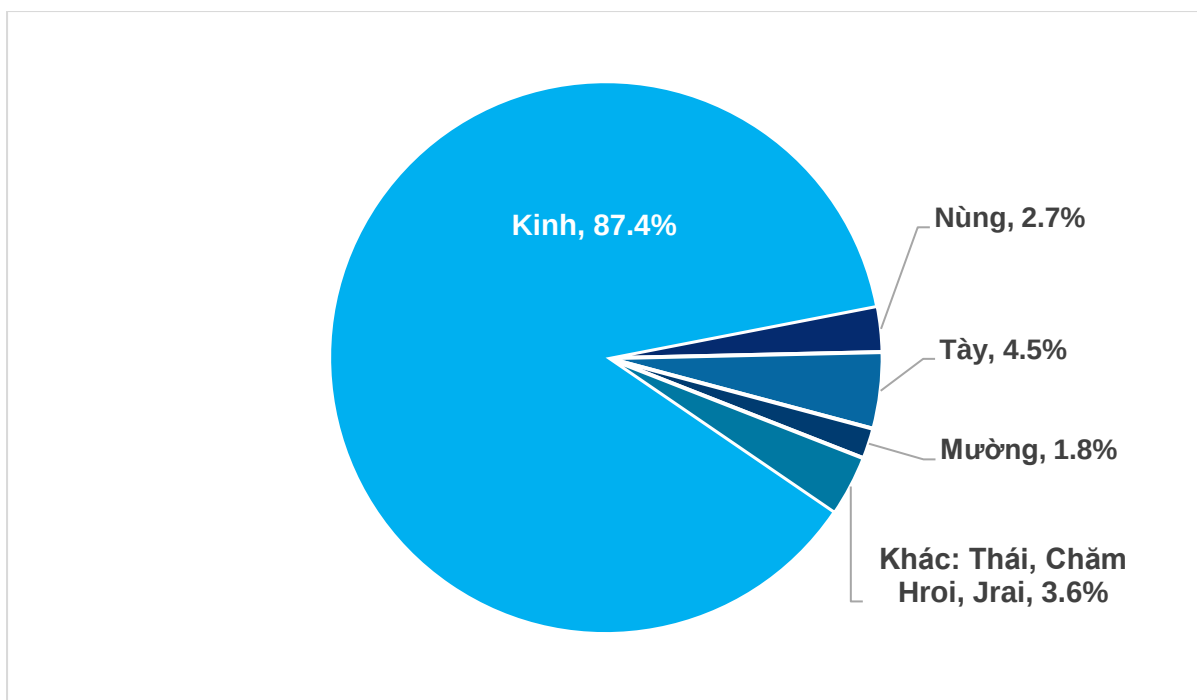
IV. CÁC PHÁT HIỆN CHÍNH

1. Thông tin chính về người tham gia khảo sát

111 người đã tham gia trả lời bảng hỏi này, trong đó 47,7 % nam, 51,4% nữ, 0,9% giới tính khác; 8 nhóm dân tộc (Tày, Chăm Hroi, Mường, Thái, Hmong, Nùng, Jrai, Kinh) trong đó 87,4% là dân tộc Kinh; 87,4% trong độ tuổi 24 – 60; 9,9% từ 18 – 23, 2,7% trên 60.

Biểu đồ 1: Thành phần dân tộc tham gia khảo sát

Người tham gia khảo sát gồm đại diện của các dạng khuyết tật như: Khuyết tật vận động (64,9%), Nhìn (21,6%), Nghe nói (6,3%), Trí tuệ (0,9%), Khác (6,3%).

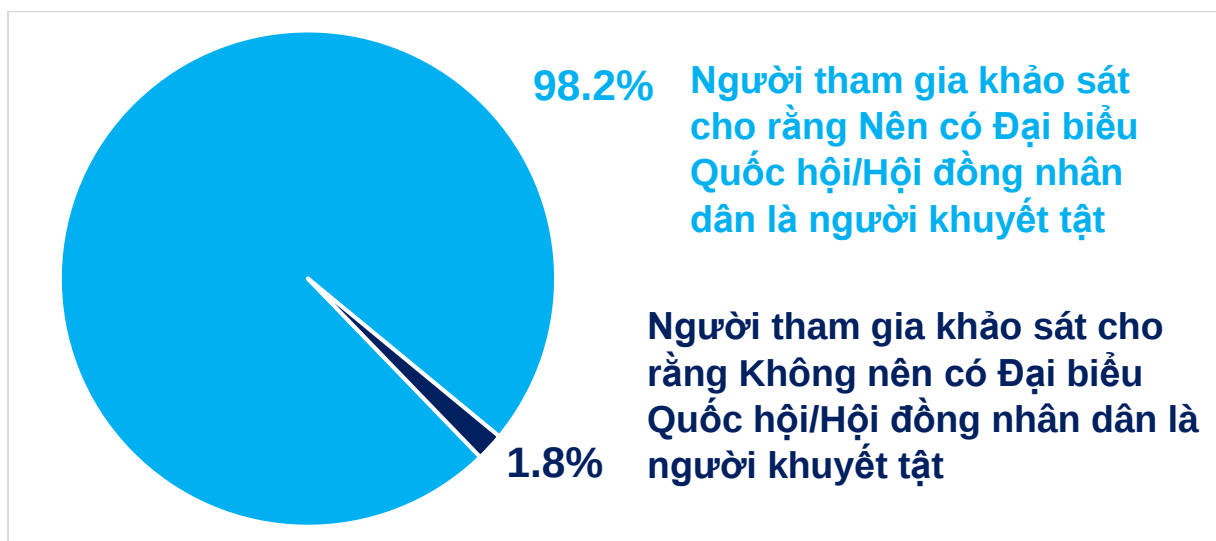
Trên 60% người tham gia khảo sát có trình độ Cao đẳng, Đại học trở lên, trên 22% đã tốt nghiệp Trung học phổ thông, trên 10% tốt nghiệp Trung học cơ sở; 6.1% tốt nghiệp Tiểu học và 2% chưa hoàn thành cấp tiểu học. 86,5% có việc làm tại thời điểm khảo sát, trong đó 47,9% làm việc toàn thời gian; 53,1% làm trong khối tư nhân.

2. Ý kiến của người tham gia khảo sát về việc người khuyết tật tham gia vào Quốc hội và Hội đồng nhân dân và mức độ sẵn sàng ứng cử của họ

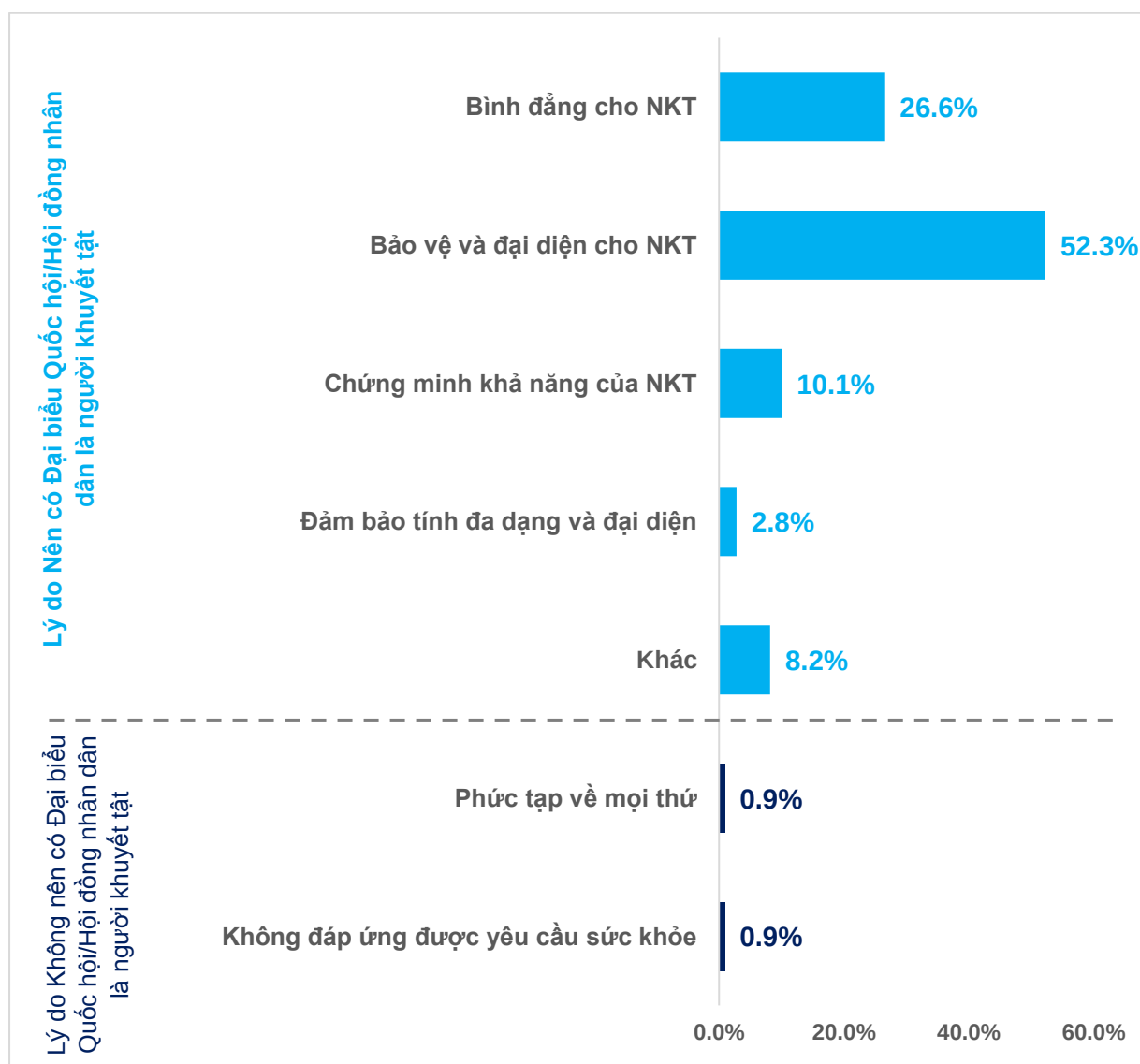
Kết quả khảo sát cho thấy, có đến 98,2% người trả lời mong muốn có Đại biểu Quốc hội, Đại biểu Hội đồng nhân dân là người khuyết tật. Có nhiều nguyên nhân được đưa ra để giải thích cho lựa chọn này. 52,3% cho rằng đại diện người khuyết tật sẽ lên tiếng thay mặt cho họ để bảo vệ quyền của người khuyết tật; 26,6% mong muốn đại diện của họ sẽ

hành động hướng đến sự bình đẳng cho người khuyết tật; 10,1% cho rằng sự đại diện này là một minh chứng cho khả năng của người khuyết tật, 2,8% muốn đảm bảo tính đa dạng và đại diện của các nhóm trong cộng đồng ở Quốc hội và Hội đồng Nhân dân. Bên cạnh đó, 1,8% người tham gia cho rằng không nên có Đại biểu là người khuyết tật, do họ tin rằng người khuyết tật khó đảm bảo yêu cầu về sức khỏe cũng như sẽ gặp thách thức về nhiều mặt, như hạn chế di chuyển và các nhu cầu tiếp cận khác, kiến thức và giáo dục không đầy đủ, kỹ năng xã hội hạn chế, v.v. Khảo sát cũng cho thấy, có 71,2% người khuyết tật tham gia khảo sát mong muốn trở thành Đại biểu dân cử và có đến 62,0% trong số đó đã sẵn sàng tham gia tự ứng cử.

Biểu đồ 2A: Tỷ lệ người tham gia khảo sát cho rằng Nên Có Đại biểu Quốc hội/Hội đồng nhân dân là người khuyết tật

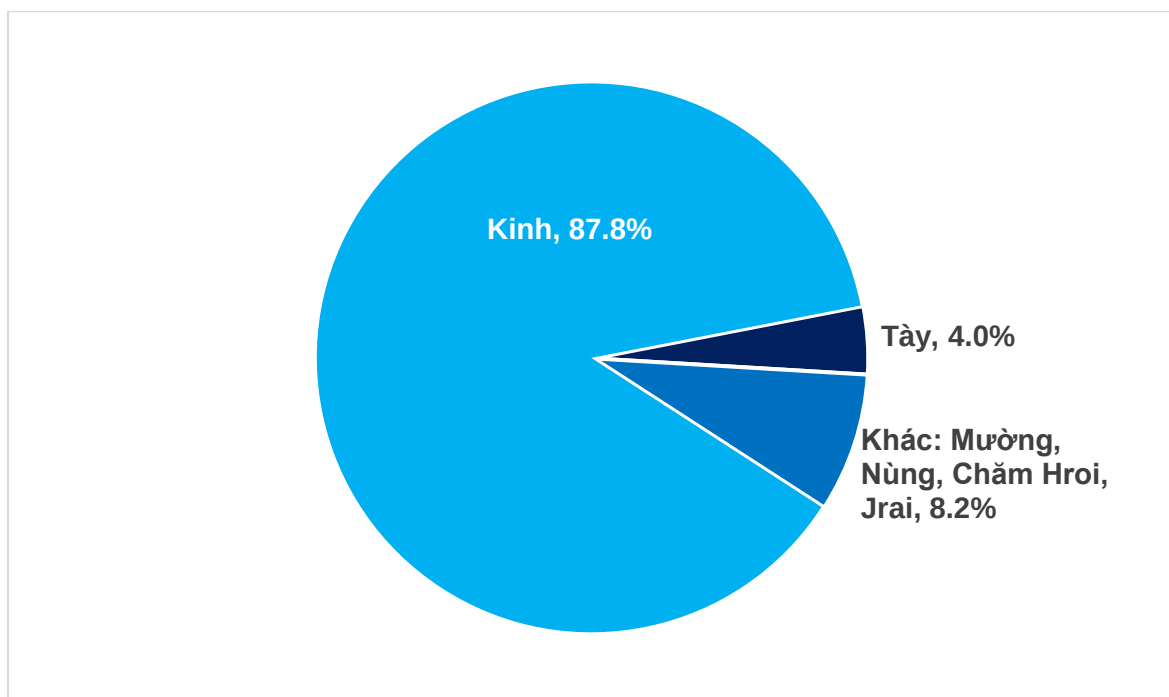
Biểu đồ 2B: Lý do cho ý kiến của người tham gia khảo sát

2.1. Người khuyết tật đã sẵn sàng tự ứng cử

Khảo sát nhanh ghi nhận kết quả 49/111 người khuyết tật sẵn sàng tự ứng cử, trong đó nam chiếm 53,1%, nữ chiếm 44,9% và giới tính khác chiếm 2,0%. Những người này đến từ 6 nhóm dân tộc khác nhau, mặc dù 87,8% là người Kinh. 93,9% số họ thuộc độ tuổi từ 24-60. 77,6% thuộc dạng khuyết tật vận động, 10,2% khuyết tật nghe nói; 8,2% khuyết tật về nhìn; 59,2% có trình độ từ cao đẳng, đại học trở lên; 81,6% có việc làm (trong đó 62,5% công tác trong khối doanh nghiệp tư nhân).

Biểu đồ 3: Thành phần dân tộc của những người khuyết tật sẵn sàng tự ứng cử vào Quốc hội/ Hội đồng nhân dân

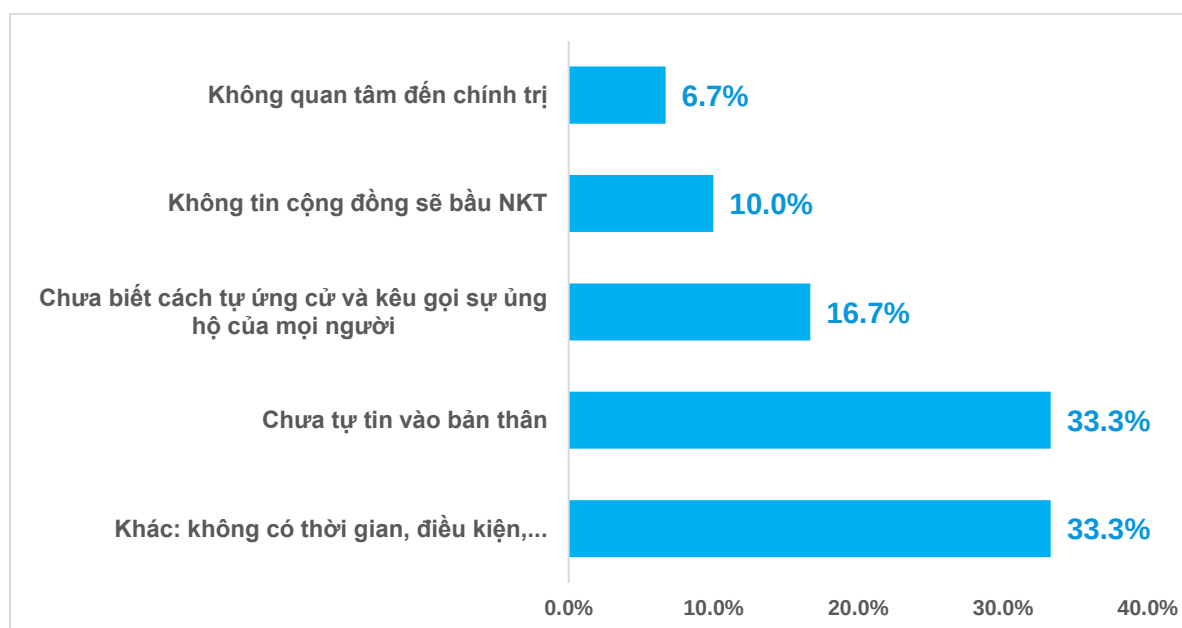

2.2. Lý do người khuyết tật chưa sẵn sàng tự ứng cử

38,0% người tham gia khảo sát chưa sẵn sàng tự ứng cử vào Quốc hội, Hội đồng nhân dân đã đưa nhiều lý giải khác nhau cho ý kiến của họ.

Trước hết phải kể đến những lý do như không có thời gian, không có điều kiện tham gia chiếm tỷ lệ khá cao: 33,3%. Cũng có tới 33,3% số người trả lời cho rằng do họ chưa đủ tự tin vào bản thân. Ngoài ra, còn có một số lý do khác như: Chưa biết cách tự ứng cử và kêu gọi bầu cử (16,7%), Không tin cộng đồng sẽ bầu người khuyết tật (10%) và Không quan tâm đến chính trị (6,7%).

Biểu đồ 4: Lý do người khuyết tật chưa sẵn sàng tự ứng cử

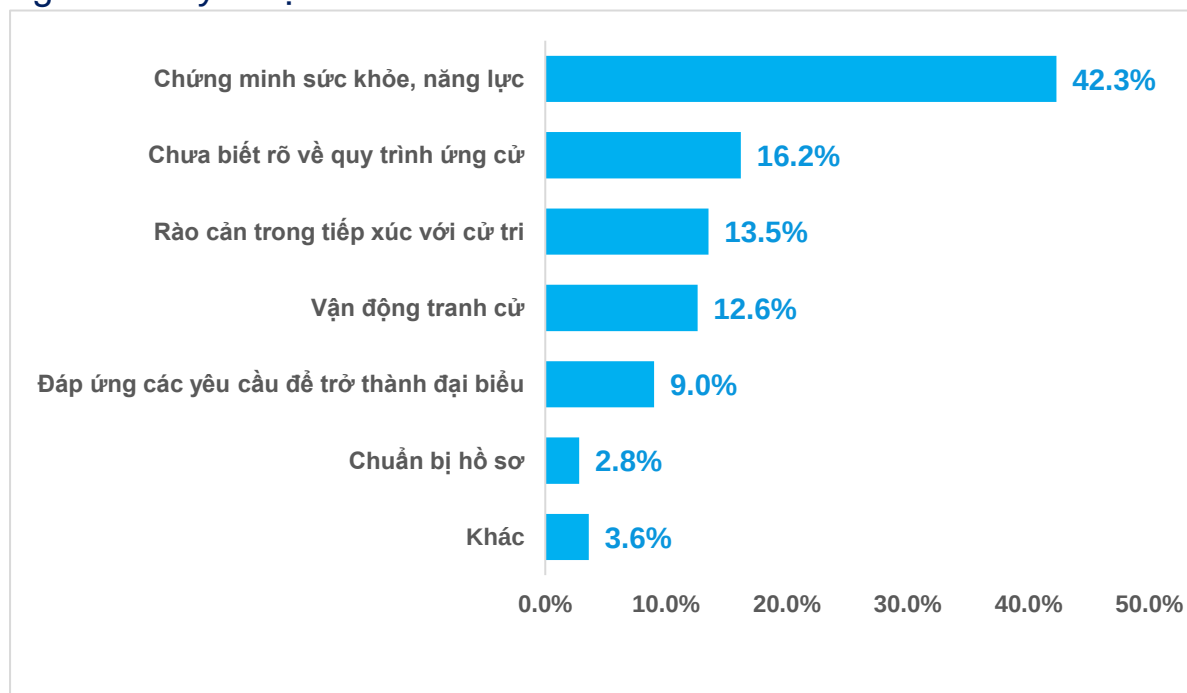
Chia sẻ từ người khuyết tật:

“Lý do tôi chưa tự tin để tự ứng cử vì tôi thấy người khuyết tật sẽ gặp nhiều thách thức ở nhiều khâu: Từ việc chuẩn bị hồ sơ rồi đến khâu vận động tranh cử. Đặc biệt người khuyết tật có rất ít cơ hội được giới thiệu bởi các tổ chức chính trị - xã hội”.

2.3. Thách thức người khuyết tật gặp phải trong quá trình tự ứng cử

Trong số 111 người tham gia khảo sát: 42,3% gặp khó khăn trong việc chứng minh năng lực và sức khỏe, và 16,2% chưa hiểu rõ về quy trình ứng cử.

Biểu đồ 5: Thách thức trong quá trình tự ứng cử - Ý kiến từ 111 người khuyết tật

Chia sẻ từ người khuyết tật:

“Chúng tôi biết có rất nhiều thách thức để ứng cử được vào Quốc hội nhưng vẫn muốn thử sức. Đầu tiên, thách thức sẽ đến từ rào cản về định kiến đối với người khuyết tật và chính người khuyết tật cũng phải tin tưởng vào khả năng của mình. Thứ hai, vì hầu hết người khuyết tật làm các công việc tự do nên sẽ không có nơi công tác để lấy tín nhiệm. Vì vậy, số người khuyết tật có thể đáp ứng các yêu cầu về ứng cử viên sẽ thấp, nhưng không phải là không có cơ hội”.

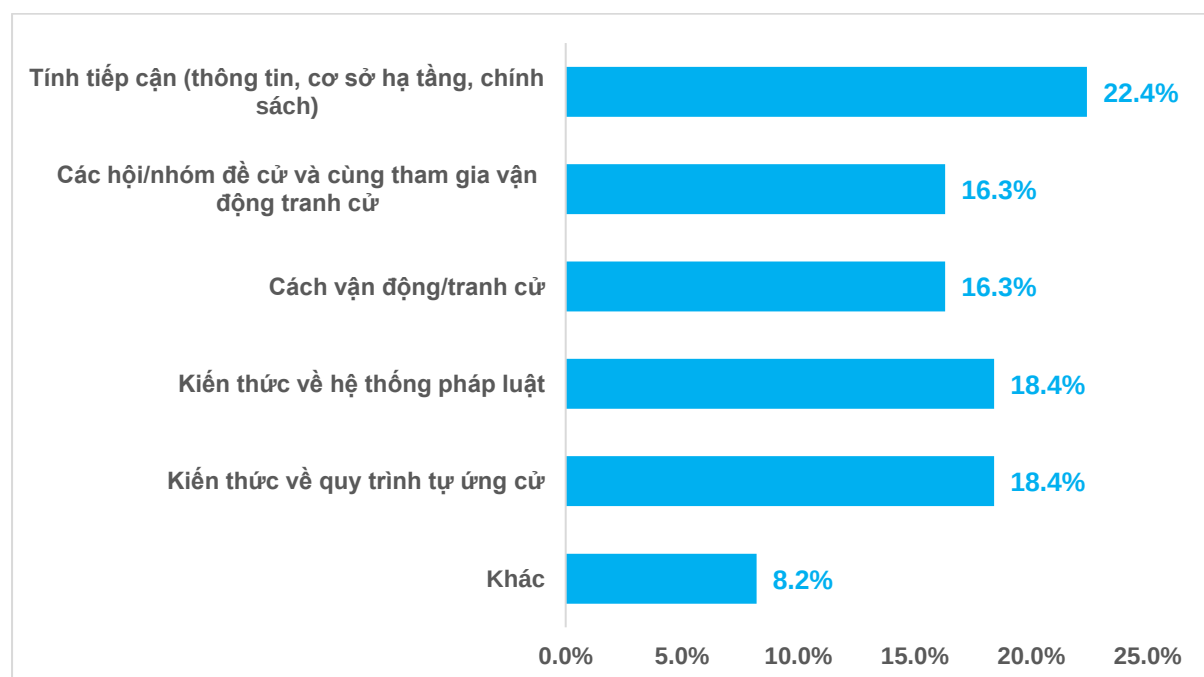
“Có một số người cho rằng, đã là người khuyết tật, nghĩa là có sức khỏe yếu, không đảm bảo được tiêu chí để tham gia ứng cử cũng như không đảm bảo điều kiện để thực hiện vai trò của người đại biểu của nhân dân. Thế nhưng, theo các nghiên cứu khoa học, khuyết tật và sức khỏe là hai phạm trù hoàn toàn tách biệt nhau, không đồng nhất. Không phải cứ là người khuyết tật nghĩa là không có sức khỏe. Khuyết tật là sự kết hợp

giữa những tổn thương thể lý hoặc tâm lý với những rào cản xã hội. Nếu đảm bảo điều kiện tiếp cận phù hợp, người khuyết tật có thể hoàn toàn đáp ứng được các yêu cầu công việc của một Đại biểu Quốc hội hoặc Hội đồng nhân dân”.

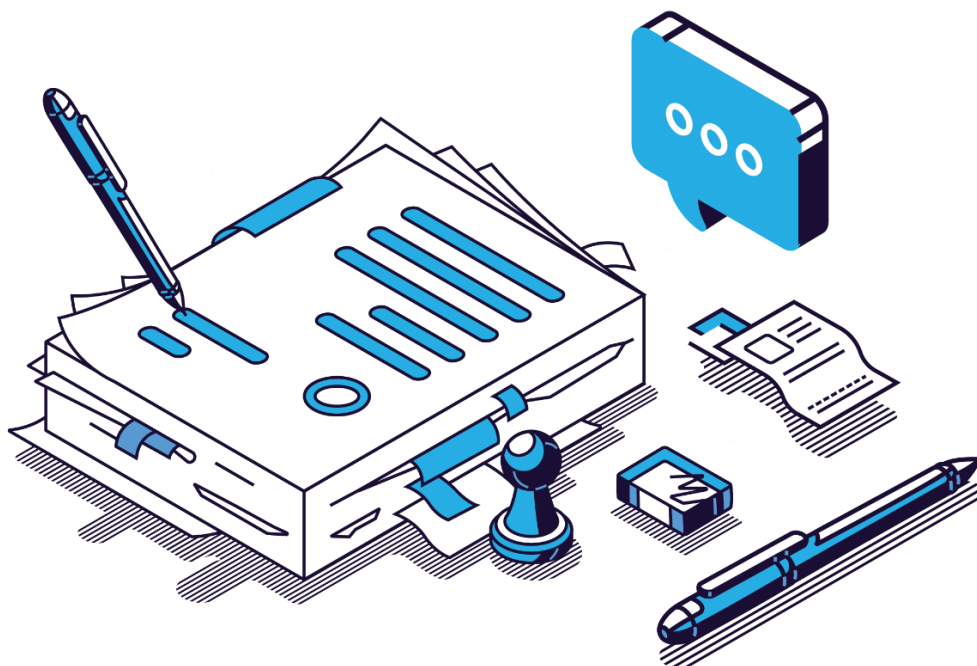
3. Đề xuất để hỗ trợ người khuyết tật tự ứng cử

Theo kết quả khảo sát nhanh, trong số 49 NKT đã sẵn sàng tự ứng cử, 18,4% trong số họ đề nghị được tăng cường kiến thức về hệ thống pháp luật và quy trình ứng cử, 16,3% mong muốn được nâng cao kỹ năng về vận động bầu cử và được các hội/nhóm của người khuyết tật đề cử và cùng tham gia trong quá trình vận động bầu cử, 22,4% đề nghị được hỗ trợ về cải tạo tiếp cận để quá trình đi vận động, bầu cử và làm việc sẽ dễ dàng hơn.

Biểu đồ 6: Đề xuất để hỗ trợ người khuyết tật có mong muốn tự ứng cử - Ý kiến từ 49 người tham gia đã sẵn sàng tự ứng cử

V. KHUYẾN NGHỊ

Các khuyến nghị của các đại biểu Quốc hội, Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội, các trường Đại học, lãnh đạo các tổ chức của và vì NKT và những người tham gia Đánh giá nhanh được đề xuất như sau:

Khuyến nghị 1

Truyền thông, giáo dục nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của việc đảm bảo đầy đủ đại diện của cộng đồng người khuyết tật trong Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, vì không ai khác có thể hiểu và nêu các vấn đề liên quan đến khuyết tật tốt hơn chính người khuyết tật. Từ việc thay đổi nhận thức chung, cộng đồng và xã hội sẽ tôn trọng và ủng hộ sự tham gia của người khuyết tật trong lĩnh vực chính trị. Qua đó, vai trò lãnh đạo và quản lý của người khuyết tật sẽ được phát huy.

Khuyến nghị 2

Văn bản quy phạm pháp luật về bầu cử Đại biểu Quốc hội Đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp chưa có quy định về tỉ lệ Đại biểu Quốc hội, Hội đồng nhân dân là người khuyết tật. Các tổ chức quốc tế, các cơ quan lập

pháp và các tổ chức vì và của người khuyết tật ... cần vận động để điều chỉnh, bổ sung quy định trong Luật Bầu cử về “tỉ lệ tối thiểu 1% tổng số người trong danh sách chính thức những người ứng cử Đại biểu Quốc hội và Đại biểu Hội đồng nhân dân là người khuyết tật”.

Khuyến nghị 3

Cần bồi dưỡng, xây dựng năng lực cho các ứng viên là người khuyết tật nhằm đáp ứng đủ tiêu chí, đảm bảo điều kiện thực hiện tốt vai trò của người Đại biểu. Để trở thành Đại biểu Quốc hội và Đại biểu Hội đồng nhân dân đòi hỏi người khuyết tật cần phải chuẩn bị rất kỹ các kiến thức về hệ thống pháp luật, chính sách, kinh nghiệm chính trị, hiểu biết xã hội, kỹ năng vận động bầu cử...Người khuyết tật trước hết nên tự ứng cử từ cấp thấp nhất trong Hội đồng nhân dân để dần trau dồi, bồi dưỡng, nâng cao khả năng chính trị, năng lực bản thân, tích lũy kinh nghiệm.

Khuyến nghị 4

Các tổ chức người khuyết tật cần tham gia mạnh mẽ hơn trong việc thúc đẩy cơ hội tham gia chính trị của người khuyết tật bằng cách xây dựng kế hoạch đào tạo, nâng cao năng lực cho những người khuyết tật có đủ phẩm chất, khả năng để trở thành Đại biểu.

Giáo sư, Anh hùng lao động Nguyễn Anh Trí – Đại Biểu Quốc Hội Khóa 14, 15:

“Nguyện vọng tham gia vào Hội đồng nhân dân các cấp và Quốc hội của người khuyết tật là chính đáng, cần được tôn trọng, ủng hộ và tạo điều kiện. Trên thực tế ở Việt Nam, không có quy định nào cấm người khuyết tật tham chính. Tôi nghĩ: người khuyết tật cần tự tin, không ngừng bồi dưỡng, nâng cao trình độ, kiến thức; tích cực đóng góp cho xã hội để khẳng định mình, đặc biệt là đóng góp vào các hoạt động chung của cộng đồng người khuyết tật. Ứng viên trước hết phải là một người hết sức có

uy tín trong chính cộng đồng người khuyết tật. Đây là việc quan trọng bậc nhất! Để trở thành Đại biểu Quốc Hội, cử tri có quyền tối cao, quyết định – tôi đã trúng cử 2 lần và thấy đó là sự thật, Liên hiệp Hội về người khuyết tật Việt Nam cần có kế hoạch bồi dưỡng, ủng hộ, đề xuất và giới thiệu cá nhân ưu tú nhất tham gia Hội đồng nhân dân các cấp trước để trao đổi kiến thức, kinh nghiệm trước khi giới thiệu họ tham gia vào Quốc hội. Đây là việc khởi đầu và thường xuyên có vai trò rất quan trọng.”

PHỤ LỤC: BẢNG HỎI

KHẢO SÁT VỀ VIỆC NGƯỜI KHUYẾT TẬT THAM GIA ỨNG CỬ VÀO ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI/HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN CÁC CẤP

Khảo sát này do Chương trình Phát triển của Liên Hợp Quốc UNDP Việt Nam thực hiện nhằm tìm hiểu sự sẵn sàng tham gia ứng cử trở thành Đại biểu Quốc hội của người khuyết tật.

Hạn trả lời khảo sát đến hết ngày 07 tháng 4 năm 2021.

Tất cả các câu trả lời đều được ẩn danh và bảo mật.

Chân thành cảm ơn đóng góp của anh/chị cho công tác vì người khuyết tật.

1. Theo anh/chị, nên có Đại biểu Quốc hội/Hội đồng nhân dân là người khuyết tật không? *

- a. Có
- b. Không

(Nếu có, sẽ chuyển tiếp đến câu 1.1. Nếu không sẽ chuyển đến câu 1.2)

1.1. Nếu có, vì sao? *

1.2. Nếu không, vì sao? *

2. Anh/chị có muốn trở thành Đại biểu Quốc hội/Hội đồng nhân dân các cấp không?

- a. Có
- b. Không

2.1. Nếu có, anh/chị đã sẵn sàng tự ứng cử chưa? *

- a. Đã sẵn sàng
- b. Chưa sẵn sàng

2.1.1. Nếu đã sẵn sàng tham gia ứng cử, anh/ chị đã biết về quy trình tự ứng cử chưa? *

- a. Đã biết
- b. Chưa biết

2.1.2. Nếu chưa sẵn sàng, tại sao? *

- a. Chưa tự tin vào năng lực bản thân
- b. Không có nhu cầu, không quan tâm đến vấn đề chính trị
- c. Không tin là cộng đồng sẽ bầu cho người khuyết tật
- d. Chưa biết cách tự ứng cử và kêu gọi sự ủng hộ của mọi người
- e. Khác

3. Trong quy trình tự ứng cử, theo anh/chị, ứng cử viên là người khuyết tật sẽ gặp thách thức nhiều nhất ở khâu nào? *

4. Anh chị mong đợi sẽ được bồi dưỡng năng lực/hỗ trợ gì để có đủ tự tin tự ứng cử trở thành Đại biểu Quốc hội/Hội đồng nhân dân? *

- a. Kiến thức về quy trình ứng cử
- b. Kiến thức về hệ thống pháp luật
- c. Cách vận động/tranh cử
- d. Các hội/nhóm đề cử và cùng tham gia vận động trong quá trình tranh cử
- e. Tính tiếp cận (thông tin, cơ sở hạ tầng, chính sách) trong quy trình ứng cử
- f. Khác

5. Giới tính *

- a. Nam
- b. Nữ

c. Khác

6. Anh/chị thuộc nhóm tuổi nào dưới đây? *

- a. 18 - 23
- b. 24 - 60
- c. Trên 60

7. Anh/ chị là người dân tộc nào? *

8. Trình độ học vấn cao nhất của anh/chị? *

- a. Chưa học hết tiểu học
- b. Tiểu học
- c. Trung học cơ sở
- d. Trung học phổ thông
- e. Cao đẳng, Đại học
- f. Sau Đại học

9. Anh/chị đang sống ở đâu? *

- a. Thành phố trực thuộc trung ương (Hà Nội, Đà Nẵng, TP Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Cần Thơ)
- b. Thành phố trực thuộc tỉnh
- c. Thị trấn nhỏ
- d. Nông thôn
- e. Miền núi

10. Dạng khuyết tật của anh/chị là gì? *

- a. Khuyết tật vận động
- b. Khuyết tật nghe nói
- c. Khuyết tật nhìn
- d. Khuyết tật trí tuệ
- e. Khuyết tật thần kinh, tâm thần

f. Khuyết tật khác

11. Tình trạng nghề nghiệp của anh/chị? *

- a. Làm việc toàn thời gian
- b. Làm việc bán thời gian
- c. Làm công việc thời vụ
- d. Tự kinh doanh, tự sản xuất
- e. Không đi làm, thất nghiệp, ở nhà không có việc làm
- f. Về hưu

11.1. Lĩnh vực công tác của anh/chị? *

- a. Cơ quan/doanh nghiệp nhà nước
- b. Khối doanh nghiệp tư nhân
- c. Khối phi lợi nhuận

12. Họ và tên

13. Email

www.vn.undp.org

UNDP Việt Nam

UNDP in Viet Nam

@UNDPVietNam

@undpvietnam

UNDP Viet Nam